

Warszawa, 28-11-2022 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

XI.505.10.2020.JJ

Pan

Zdzisław Antoń

Starosta Lubelski

Starostwo Powiatowe w Lublinie

ePUAP

Szanowny Panie Starosto!

Rzecznik Praw Obywatelskich jest organem stojącym na straży przestrzegania praw człowieka i obywatela oraz realizacji zasady równego traktowania. Do zadań Rzecznika należy zatem reagowanie na wszelkiego rodzaju naruszenia wolności i praw człowieka oraz zakazu dyskryminacji, zgodnie z zakresem powierzonych mu kompetencji. W ocenie Rzecznika treść i skutki uchwał, przyjmowanych przez niektóre jednostki samorządu terytorialnego w 2019 i 2020 roku, odnoszących się do przeciwdziałania lub powstrzymania „ideologii” LGBT, aktualizowały ten obowiązek.

Pomimo wcześniejszych apeli Rzecznika¹ dyskryminująca uchwała przyjęta przez Radę Powiatu w Lublinie – **„Stanowisko Rady Powiatu w Lublinie z dnia 31 maja 2019 r. Powiat Lubelski wolny od ideologii «LGBT»”²** – do tej pory **nie została uchylona.**

Pragnę przypomnieć, że Rzecznik Praw Obywatelskich podjął działania w celu wyeliminowania z systemu prawnego samorządowych uchwał dyskryminujących

¹ Pismo Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 4 czerwca 2020 r. (znak: XI.505.10.2020.MA).

² Treść uchwały dostępna jest pod adresem:

https://splublin.bip.lubelskie.pl/upload/pliki/0Stanowisko_LGBT.pdf [dostęp z dnia 8 listopada 2022 r.].

osoby nieheteronormatywne i transpłciowe, zaskarżając do wojewódzkich sądów administracyjnych dziewięć wybranych uchwał jednostek samorządu terytorialnego różnych szczebli³. **Wszystkie zaskarżone przez Rzecznika uchwały zostały uznane przez wojewódzkie sądy administracyjne za podjęte bez podstawy prawnej i nieważne z powodu rażącego naruszenia prawa przez organy je podejmujące⁴.**

Sądy administracyjne, rozpatrując te sprawy merytorycznie nie miały wątpliwości, że uchwały przeciwko „ideologii” LGBT dyskryminują konkretne osoby i stwarzają wokół nich wrogą, uwłaczającą i zastraszającą atmosferę, co może powodować ryzyko przemocy wobec tych osób. W wyrokach podkreślono, że **nikt, ze względu na swoją orientację seksualną i tożsamość płciową, nie może być dyskryminowany przez władze publiczne, a podejmując tego rodzaju uchwały jednostki samorządu terytorialnego nawoływały do nieprzestrzegania prawa powszechnie obowiązującego.**

W dniu 28 czerwca 2022 r. Naczelny Sąd Administracyjny oddalił skargi kasacyjne złożone od czterech wyroków wojewódzkich sądów administracyjnych⁵ – tym samym **orzeczenia te stały się prawomocne**, a ich treść została potwierdzona przez najwyższą instancję sądową.

W związku z tym organy władzy publicznej powinny w swojej działalności uwzględnić dokonaną przez Sąd ocenę prawną uchwał.

³ Zob. Uchwały o przeciwdziałaniu "ideologii LGBT" sprzeczne z zasadą legalizmu i prawami człowieka. Pierwsze sądowe skargi RPO <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-skarzy-do-sadow-uchwaly-samorzadow-o-przeciwdzialaniu-ideologii-lgbt> oraz Uchwały „anty-LGBT” – sprzeczne także z prawem europejskim. Nowe zarzuty skarg RPO do sądów i kolejne skargi <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-uchwaly-anty-lgbt-sprzeczne-takze-z-prawem-europejskim> [dostęp z dnia 8 listopada 2022 r.].

⁴ Zob. wyrok WSA w Gliwicach z dnia 14 lipca 2020 r., sygn. akt III SA/GI 15/20 (dot. uchwały Rady Gminy Istebna); wyrok WSA w Warszawie z dnia 15 lipca 2020 r., sygn. akt VIII SA/Wa 42/20 (dot. uchwały Rady Gminy Klwów); wyrok WSA w Lublinie z dnia 6 sierpnia 2020 r., sygn. akt III SA/Lu 7/20 (dot. uchwały Rady Gminy Serniki); wyrok WSA w Kielcach z dnia 11 września 2020 r., sygn. akt II SA/Ke 382/20 (dot. uchwały Rady Gminy Osiek); wyrok WSA w Krakowie z dnia 10 stycznia 2022 r., sygn. akt III SA/Kr 976/21 (dot. uchwały Rady Gminy Lipinki); wyrok WSA w Krakowie z dnia 10 stycznia 2022 r., sygn. akt III SA/Kr 975/21 (dot. uchwały Rady Powiatu Tarnowskiego); wyrok WSA w Rzeszowie z dnia 29 marca 2022 r., sygn. akt II SA/Rz 27/20 (dot. uchwały Rady Gminy Niebylec); wyrok WSA w Lublinie z dnia 9 maja 2022 r., sygn. akt III SA/Lu 312/20 (dot. uchwały Rady Powiatu Ryckiego); wyrok WSA w Lublinie z dnia 9 maja 2022 r., sygn. akt III SA/Lu 240/20 (dot. uchwały Sejmiku Województwa Lubelskiego).

⁵ W sprawach uchwał: Rady Gminy Serniki, Rady Gminy Osiek, Rady Gminy Istebna oraz Rady Gminy Klwów.

Jak podkreśla Naczelny Sąd Administracyjny, zgodnie z art. 32 ust. 2 Konstytucji RP, nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny, a **zaskarżona uchwała dyskryminowała osoby o nieheteronormatywnej orientacji seksualnej**. W ocenie NSA, zarówno z treści, jak i uzasadnienia uchwały wynika, że na terenie gminy, która ją przyjęła, jakiegokolwiek wyrażanie odmienności seksualnej miało być niedopuszczalne, co ma przejawiać się w formule „Gmina wolna od ideologii LGBT”⁶. Oceniając bliźniaczą uchwałę NSA wskazał również, że istotą zawartego w deklaracji przekazu jest de facto negowanie podejmowanych w przestrzeni publicznej działań antydyskryminacyjnych oraz faktycznej swobody funkcjonowania osób należących do społeczności LGBT (choćby poprzez uniemożliwienie im przedstawiania swoich postulatów gdyż te, jak należy mniemać, stanowią „ideologię LGBT” i „homopropagandę”)⁷.

Zauważyć należy, że uchwały wprowadzające na terenie gmin, powiatów lub województw strefy wolne od tzw. „ideologii LGBT” **ograniczają także swobodę przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich** poprzez nieuzasadnione zniechęcanie obywateli Unii Europejskiej, którzy identyfikują się jako osoby LGBT lub wyznają światopogląd inny niż ten narzucony przez uchwałę, do przebywania na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego. Uchwały te naruszają ponadto **prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, wolność wypowiedzi i informacji**. Podkreślenia wymaga również wynikające z dyskryminacyjnego charakteru tych uchwał naruszenie **zasady równości i niedyskryminacji** jako horyzontalnej zasady polityki spójności⁸.

W świetle zapadłych w toku postępowań sadowoadministracyjnych rozstrzygnięć, wskazaną na wstępie pisma **uchwałę Rady Powiatu w Lublinie** – podobnie jak pozostałe uchwały tego rodzaju i niezależnie od tego, jakie były intencje organów je

⁶ Zob. wyrok NSA z 28 czerwca 2022 r., sygn. akt III OSK 4041/21.

⁷ Zob. wyrok NSA z 28 czerwca 2022 r., sygn. akt III OSK 4028/21.

⁸ Nakłada ona na państwa członkowskie, zgodnie z art. 7 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., obowiązek podjęcia odpowiednich kroków w celu zapobiegania wszelkim formom dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub **orientację seksualną** podczas przygotowania i wdrażania programów.

podjmujących – **należy uznać za naruszającą godność** i dobre imię oraz ściśle związane z tymi dobrami osobistymi prawo do życia prywatnego **określonej grupy mieszkańców jednostki samorządowej**.

W kontekście niniejszej sprawy pragnę zwrócić uwagę Pana Starosty na reakcje instytucji Unii Europejskiej wobec opisanego powyżej problemu – w szczególności wstrzymania przez Komisję Europejską wypłat środków unijnych, wprowadzenia do Umowy o Partnerstwie z Polską⁹ zapisu zakazującego finansowego wspierania samorządów, które nie przestrzegają unijnych zasad niedyskryminacji¹⁰ oraz cofania przez Komisję Europejską dofinansowania poszczególnym jednostkom samorządu terytorialnego.

Zaniepokojenie w kwestii przyjmowania przez niektóre jednostki samorządu terytorialnego w Polsce uchwał skierowanych przeciwko „ideologii” LGBT wyraziła także Rada Europy¹¹. Kongres Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy przyjął natomiast **rezolucję, w której wezwał polskie jednostki samorządu terytorialnego do ich uchylenia** oraz wzmocnienia ochrony praw grup mniejszościowych, w tym osób LGBTI¹².

Wskazane działania potwierdzają, iż **dalsze obowiązywanie uchwały**, będącej przedmiotem niniejszego pisma, **naraża mieszkańców powiatu lubelskiego** nie

⁹ Treść Umowy dostępna jest pod adresem:

https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/109763/Umowa_Partnerstwa_na_lata_2021_2027.pdf [dostęp z dnia 8 listopada 2022 r.].

¹⁰ W rozdziale dotyczącym zasad horyzontalnych podkreślono zobowiązanie do przestrzegania zasad opisanych w art. 9 rozporządzenia 2021/1060 dotyczących równości kobiet i mężczyzn i równości szans i niedyskryminacji, w tym ze względu na różne przesłanki wskazane w Karcie Praw Podstawowych UE.

¹¹ Komisarz Praw Człowieka Rady Europy wezwała do uchylenia wyżej wymienionych uchwał i deklaracji wskazując, że wszyscy ludzie są równi i zasługują na takie samo traktowanie niezależnie od swoich osobistych cech, jak orientacja seksualna i tożsamość płciowa, a tym samym wezwała wszystkie gminy, powiaty i województwa, które przyjęły deklaracje anty-LGBTI czy karty rodziny, do ich bezwłocznego wycofania i do odrzucenia wszelkich przyszłych dyskryminacyjnych inicjatyw.

¹² Rezolucja 471-2021, przyjęta 16 czerwca 2021 r., w której wskazano na negatywny wpływ, jaki analogiczne uchwały mogą mieć na życie osób LGBTI (tj. lesbijek, gejów, osób biseksualnych, transpłciowych oraz interpłciowych) w Polsce, ich bezpieczeństwo osobiste i dobrostan, w szczególności na osoby młode. Podkreślono także narastającą w Polsce atmosferę wrogości wobec osób LGBTI. Zob. ponadto Sprawozdanie z misji informacyjnej na temat roli władz lokalnych w odniesieniu do sytuacji i praw osób LGBTI1 w Polsce, ozn. CG/CUR(2021)16-03, dostęp <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/nowy-raport-rady-europy-rola-wladz-lokalnych-sytuacja-praw-osob-lgbt-polsce> [dostęp z dnia 8 listopada 2022 r.].

tylko **na nierówne traktowanie**, ale także **utrata finansowego wsparcia dla samorządu ze środków unijnych**.

Mając na uwadze powyższe, działając w oparciu o art. 14 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2020 r. poz. 627, t.j. ze zm.), **zwracam się do Pana Starosty o podjęcie działań mających na celu uchylenie uchwały Rady Powiatu w Lublinie**, stosownie do art. 32 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 26 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2022 r. poz. 1526, t.j.). Będę zobowiązany za poinformowanie mnie o podjętych w tej sprawie decyzjach.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Pan Krzysztof Chmielik

Przewodniczący Rady Powiatu w Lublinie

ePUAP